در میزگرد پسته در اجلاس شورای جهانی خشکبار بررسی شد:

چشم‌انداز تولید و مصرف پسته

دومین روز سی و هفتمین اجلاس شورای جهانی خشکبار با میزگرد پسته آغاز شد. این میزگرد با ریاست آقای مایکل هومان از شرکت بادام و پسته واندرفول و اعضای پنل، آقایان بهروز آگاه از ایران، محمت چیکماز از ترکیه و خانم ژیائوژنگ ویکتوریا از هنگ‌کنگ برگزار شد. دستور جلسه میز پسته شامل بررسی وضعیت عرضه و تقاضای محصول سال جاری، چشم انداز تولید محصول در سال جدید (۹۸-۹۷) و در نهایت پرسش و پاسخ از اعضای پنل بود.

■ پیش‌بینی میزان محصول سال ۹۸-۹۷

مجری پنل در آغاز جلسه ضمن اشاره به افزایش سطح آگاهی مصرف‌کنندگان از مزایای پسته به افزایش روزافزون تقاضا برای این محصول و تمایل مصرف بیشتر پسته به عنوان آجیل در همه بازارها اشاره کرد و آینده بازار پسته را روشن و مثبت‌تر از همیشه ارزیابی کرد. هومان در ادامه به ارائه آمار تولید پسته پرداخت. تخمین تولید پسته سال ۲۰۱۸ (۹۸-۹۷) توسط اعضای پنل ارائه شد که در ادامه ارائه شده‌است:

■ ایران

بهروز آگاه، نماینده انجمن پسته ایران در میز پسته، سال محصولی جدید در ایران را به دلیل گرمای شدید فصل بهار سالی کم محصول دانست. وی با اشاره به این نکته که در سال‌های کم محصول احتمال وجود خطا در تخمین محصول محتمل‌تر است، پیش‌بینی اولیه انجمن از محصول سال ۹۷ ایران را ۶۰ هزار تن و میزان مانده انبار در پایان سال ۹۷-۹۶ را حدود ۳۰ هزار تن اعلام کرد. بنابراین در مجموع حدود ۹۰ هزار تن پسته از ایران در سال تجاری آینده عرضه خواهد شد. آگاه افزود: ایران به طور غیر عادی سالی بسیار کم پسته را تجربه خواهد کرد. انتظار داریم عرضه محصول پسته کالیفرنیا در سال جدید این کمبود را جبران کند.

■ آمریکا

آقای مایکل هومان از شرکت واندرفول که به عنوان نماینده آمریکا مجری پنل بود، سال محصولی قبل را با میزان ۲۷۵ هزار تن پسته سالی کم محصول خواند و میزان مانده انبار پسته آمریکا را ۴۳ هزار تن اعلام کرد. وی میزان محصول جدید آمریکا را به عنوان سال عادی پرمحصول حدود ۴۰۰ هزار تن اعلام نمود و گفت: برای محصول امسال حد ۳۵۰ تا ۴۵۰ هزار تن را در نظر گرفتیم. همیشه حد در نظر می گیریم به خصوص امسال که تأمین نیاز سرمایی خیلی رضایت‌بخش نبود، اما گلدهی یکنواخت بود، هرچند پایان ماه آوریل یعنی حدود ۲ هفته دیرتر از معمول اتفاق افتاد که نتیجتاً برداشت را نیز حدود ۲ هفته به عقب خواهد انداخت.

■ ترکیه

نماینده کشور ترکیه، سال جدید را با توجه به شرایط ایده‌آل آب و هوایی، سالی پر محصول برای پسته معرفی کرد. آقای چیکماز تخمین میزان محصول جدید ترکیه را حدود ۲۳۰ هزار تن و مانده محصول از سال قبل را به دلیل میزان بسیار بالای مصرف داخل ترکیه ناچیز اعلام کرد. وی گفت: میزان صادرات محصول سال قبل ترکیه به دلیل قیمت‌های بالا، کم بوده‌است.

مایکل هومان در مجموع عرضه محصول پسته در سال جدید را با توجه به تخمین ایران، آمریکا و ترکیه تا حدودی بیش از سال قبل دانست، اما میزان محصول قابل فروش در سال جدید را کمتر از سال گذشته اعلام کرد. طبق گفته وی مانده محصول سال ۲۰۱۸ آمریکا به سال ۲۰۱۹ زیاد خواهد بود، چون سال ۲۰۱۹ سالی ناآور برای پسته آمریکا است و آمریکا باید عرضه را متناسب با میزان بالای تقاضا در بازارهای پسته پیش ببرد.

در ادامه مجری پنل از نماینده کشور چین خواست در خصوص وضعیت بازار چین و پیش‌بینی آینده تقاضای این بازار توضیح دهد.

■ بازار چین

نماینده کشور چین، خانم ویکتوریا با اشاره به محبوبیت پسته در میان مصرف‌کنندگان چینی به خصوص در زمان سال نو (خوش یُمنی پسته در بین مصرف کنندگان چینی) به افزایش روزافزون تقاضا برای این محصول اشاره کرد. وی در خصوص افزایش تعرفه‌های وارداتی برای پسته گفت: «در صورت لغو تعرفه‌های جدید، تقاضای بازار چین رشد سالانه ۱۰ درصدی خواهد داشت.»

■ پرسش و پاسخ

بخش دوم میز پسته به پرسش و پاسخ از اعضای پنل اختصاص یافت؛ شرکت‌کنندگان حاضر در سالن کنفرانس سوالات خود را برای هریک اعضای پنل مطرح می‌کردند که در ادامه به جزئیات آن اشاره شده‌است.

– چشم انداز تولید پسته ترکیه در آینده چگونه است؟

محمت چیکماز– انتظار می‌رود تولید کشور ترکیه سال به سال افزایش پیدا کند. سطح زیر کشت پسته در ترکیه در حال افزایش است. در سال ۲۰۰۹ سطح زیرکشت حدود ۲۱۵ هزار هکتار بود. در سال ۲۰۱۵ به حدود ۳۰۰ هزار هکتار رسید که نشان دهنده رشدی ۳۴ درصدی است. از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ حدود ۱۰ درصد افزایش در سطح زیرکشت بارده داشته‌ایم.

همچنین، تعداد زیادی درخت جدید به باغات فعلی اضافه شده که باعث می‌شود میزان بازدهی باغات افزایش پیدا کند. دولت ترکیه برای آبیاری باغات پسته یارانه در اختیار کشاورزان قرار داده‌است. سال ۲۰۱۹ برای ترکیه سالی کم محصول خواهد بود، اما در بدترین حالت نیز بین ۱۲۰ تا ۱۵۰ هزار تن پسته خواهیم داشت. انتظار می‌رود ترکیه در سال ۲۰۲۰ بین ۲۸۰ تا ۳۰۰ هزار تن پسته تولید کند. البته ناگفته نماند که پسته ترکیه ریز است و خصوصاً در سال‌های پرمحصول حدود ۶۰ درصد کل محصول شامل پسته خشک در پوست سایز ۳۴-۳۲ می‌شود و ۴۰ درصد محصول را پسته ۳۲-۳۰ تشکیل می‌دهد. نکته دیگر اینکه پسته ترکیه بیشتر برای مغزش محبوب است، چرا که مغز پسته ما روغن زیادی دارد و صنایع شیرینی‌سازی خصوصاً در خاورمیانه مغز پسته ترکیه را ترجیح می‌دهند که البته این موضوع تا حد زیادی به قیمت بستگی دارد.

– شایعه شده بود که امسال تأمین نشدن نیاز سرمایی در کالیفرنیا باعث افزایش درصد پسته های پوک می‌شود. آیا این موضوع صحت دارد؟

مایکل هومن– اوایل زمستان در کالیفرنیا روزهای گرم زیادی داشتیم و همان‌طور که به پایان زمستان نزدیک می‌شدیم روزهای سرد نیز داشتیم که این ناهماهنگی نگرانی‌هایی ایجاد کرد. خوشبختانه در ادامه فصل دیدیم گلدهی منظم و یکنواخت است که نشان داد ساعات سرمایی کافی بوده‌است. البته ناگفته نماند هنوز نگرانی‌هایی وجود دارد، برای همین است که ما برای اعلام تخمین محصول حد پایین را هم در نظر می‌گیریم. ما می‌دانیم که درصد پسته‌های پوک تأثیر قابل توجهی بر میزان محصول خواهد گذاشت. در زمان برداشت و ضبط محصول این موضوع مشخص خواهد شد.

– آیا عرضه و قیمت سایر مغزجات در دنیا بر قیمت پسته تأثیر خواهد داشت؟

بهروز آگاه– شخصاً فکر نمی‌کنم این‌طور باشد. بادام، بادام زمینی و بادام هندی عرضه می شوند، اما پسته همیشه بازار و جایگاه ویژه خودش را داشته‌است. شاید چون پسته آجیل نسبتاً گرانی است هنوز خیلی از مردم دنیا آن را امتحان نکرده‌اند. تا جایی که به تولید مربوط می‌شود فکر می‌کنم نهایتاً آنقدر بازار برای پسته پیدا خواهد شد که کل پسته تولید شده به مصرف برسد. فکر نمی‌کنم در حال حاضر مصرف‌کنندگان پسته بیشتر از ۵۰۰ میلیون نفر باشند، اما امروز جمعیت جهان ۸ میلیارد نفر است. به نظر من در آینده حداقل ۳ میلیارد نفر از این جمعیت، مثلاً از آمریکای جنوبی یا سایر کشورهای شرق دور، قدرت خرید پسته داشته باشند.

– وضعیت بازار مغز پسته چگونه است؟

مایکل هومان– بازار مغز پسته کالیفرنیا در حال رشد است. تقاضا برای مغز در حال افزایش است و انتظار داریم در آینده هم بیشتر شود.

– مصرف داخل پسته در ترکیه چقدر است؟

محمت چیکماز– در سال ۲۰۱۷ به دلیل افزایش قیمت‌ها مصرف پسته در داخل ترکیه از ۶۵ هزار تن فراتر نرفت. انتظار داریم در سال جدید حدود ۹۰ تا ۱۱۰ هزار تن پسته در داخل ترکیه مصرف شود.

– ترکیه برای توسعه واریته‌های تجاری پسته در آینده چه برنامه‌ای دارد؟

محمت چیکماز– در کل باید گفت حدود ۳۰ درصد از محصول ترکیه وارد بازار مغز می‌شود. ۷۰ درصد باقیمانده به صورت پسته خشک در پوست و به صورت آجیل برشته و شور عرضه می‌شود. ما برای مغز پسته چند نوع واریته داریم. سبز تیره، سبز، و زرد (واریته معمول). واریته‌های سبز تیره و سبز وارد صنایع شیرینی‌سازی می‌شوند. واحدهای فرآوری پسته ترکیه در سال‌های اخیر توسعه بیشتری یافته‌است؛ مثلاً در حال حاضر می‌توانیم پسته مکانیک خندان تولید کنیم. این موضوع مصرف پسته خندان را افزایش داده‌است.

– انتظار می‌رود تولید کشور ترکیه سال به سال افزایش پیدا کند. سطح زیر کشت پسته در ترکیه در حال افزایش است. در سال ۲۰۰۹ سطح زیرکشت حدود ۲۱۵ هزار هکتار بود. در سال ۲۰۱۵ به حدود ۳۰۰ هزار هکتار رسید که نشان دهنده رشدی ۳۴ درصدی است. از سال ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ حدود ۱۰ درصد افزایش در سطح زیرکشت بارده داشته‌ایم.

– پیش‌بینی شما از فروش و مصرف پسته در بازارهای بین‌المللی در سال جدید چیست؟

بهروز آگاه– می‌دانیم که امسال ایران حدود ۹۰ هزار تن، آمریکا حدود ۳۵۰ هزار تن و ترکیه حدود ۶۰ هزار تن پسته صادر خواهند کرد؛ یعنی در مجموع قرار است حدود ۵۰۰ هزار تن پسته در دنیا عرضه شود. پس فکر نمی‌کنم عرضه پسته با محدودیتی روبه‌رو باشد. تازه آمریکایی‌ها معمولاً ۴۰ تا ۵۰ هزار تن هم به سال بعد انتقال می‌دهند. بنابراین این میزان پسته جوابگوی تقاضای جهانی خواهد بود.

– شرایط فعلی سیاسی ایران بر صادرات پسته این کشور چه تأثیری خواهد گذاشت؟

بهروز آگاه– برای پاسخ به این سوال هنوز زود است. باید ببینیم چه پیش می‌آید.

– تفاوت های کیفی پسته ایران و ترکیه کدامند؟

محمت چیکماز– میزان روغنی که در مغز پسته ترکیه است از نوع ایرانی بیشتر است. البته درک این موضوع در بازارهای مختلف دنیا متفاوت است. مثلاً در اروپا ترجیح می‌دهند مغز پسته از ترکیه بخرند تا ایران، ولی از لحاظ قیمتی البته ترجیح می‌دهند از ایران خرید کنند. ترکیه سرمایه‌گذاری‌های

زیادی روی میزان روغن مغز پسته، کنترل افلاتوکسین و رعایت بهداشت واحدهای فرآوری پسته کرده‌است. در مورد پسته خشک در پوست باید گفت پسته ترکیه همیشه ریز است. اما مزیت پسته ایرانی در بازارهای مختلف بین‌المللی این است که در سایزهای مختلف عرضه می‌شود. البته تقاضا همیشه بستگی به قیمت دارد.

بهروز آگاه- در مورد تفاوت های پسته ایران و ترکیه باید گفت که پسته ترکیه بیشتر به صورت دیم است. در ترکیه پسته‌ها از درخت به زمین می افتند که این باعث می‌شود رنگ مغزشان کمی تیره شود. برای پسته ایران آبیاری انجام می‌شود. ما واریته‌های مختلف پسته داریم که هرکدام بازار خاص خودشان را دارند. مثلاً بازار هند بیشتر خواهان پسته احمدآقایی ایران است، درحالی‌که در اروپا پسته فندقی را ترجیح می‌دهند. ارقام پسته ایرانی صدها سال است که در سرتاسر دنیا مطابق با ذائقه‌های مختلف مصرف می‌شوند.

محمت چیکماز- ما در ترکیه ۳ نوع واریته برای مغز پسته داریم. ناگفته نماند میزان روغن مغز کال کمتر است (حدود ۴۸ درصد)، اما وقتی که پسته روی درخت می‌رسد درصد روغنش بالاتر می‌رود (۵۵ درصد). در مورد پسته خشک در پوست همان‌طور که قبلاً گفتم پسته معمول ترکیه ریز است، البته در جنوب شرقی آناتولی باغ‌های محدودی داریم که پسته درشت تولید می‌کنند. اگر اشتباه نکنم این باغ‌ها از پسته‌های اکبری و احمدآقایی ایران پیوند خورده‌اند و امسال حدود ۶ تا ۸ هزار تن پسته به بار خواهند آورد.

- چه عواملی باعث رشد روزافزون مصرف پسته در چین به خصوص در سال ۲۰۱۶ شده است؟ آیا فکر می‌کنید رشد ۱۰ درصدی مصرف پسته در آینده پایدار خواهد بود؟ به خصوص با توجه به اینکه در سال‌های کم محصول قیمت پسته بالا می‌رود.

ژیائوژنگ ویکتوریا- در چین پسته از طریق ۳ کانال اصلی فروخته می‌شود؛ بازار سنتی، سوپرمارکت‌ها و شبکه تجارت الکترونیک. در ۴ سال اخیر شبکه تجارت الکترونیک ۲۰ تا ۳۰ درصد رشد داشته‌است. در حال حاضر این شرکت به ۲ بخش اصلی

امسال ایران حدود ۹۰ هزار تن، آمریکا حدود ۳۵۰ هزار تن و ترکیه حدود ۶۰ هزار تن پسته صادر خواهند کرد؛ یعنی در مجموع قرار است حدود ۵۰۰ هزار تن پسته در دنیا عرضه شود. پس فکر نمی‌کنم عرضه پسته با محدودیتی روبه‌رو باشد.

آنلاین و آفلاین تقسیم می‌شود. قیمت پسته به صورت مستقیم بستگی به این دارد که خریداران بخواهند برای تبلیغ پسته هزینه کنند یا دیگر محصولات. خرید پسته بصورت آنلاین مزایای زیادی دارد، به خصوص برای اشخاصی که فرصت رفتن به سوپرمارکت و خرید حضوری ندارند. بنابراین پیش‌بینی می‌کنیم خرید پسته به صورت اینترنتی افزایش پیدا کند.

- در ایران و ترکیه در زمان برداشت پسته چند نیروی کارگری در هر هکتار فعال هستند؟

محمت چیکماز- در ترکیه چون اکثر باغ‌ها به صورت خرده مالکی اداره می‌شوند (۲ تا ۲۰ هکتاری) در فصل

پسته همیشه بازار و جایگاه ویژه خودش را داشته‌است. شاید چون پسته آجیل نسبتاً گرانی است هنوز خیلی از مردم دنیا آن را امتحان نکرده‌اند. تا جایی که به تولید مربوط می‌شود فکر می‌کنم نهایتاً آنقدر بازار برای پسته پیدا خواهد شد که کل پسته تولید شده به مصرف برسد.

برداشت کشاورزان تعدادی کارگر استخدام می‌کنند تا برداشت را آغاز کنند. ظرف ۳ الی ۴ روز یک باغ ۲ هکتاری را ۲۰ تا ۳۰ کارگر برداشت می‌کنند.

بهروز آگاه- بستگی دارد، تعداد دقیق و استانداردی نیست. معمولاً به ازای هر هکتار ۵ الی ۶ نفر کارگر لازم است.

- تقاضای بازار برای مغز پسته خام پاستوریزه چگونه است؟

مایکل هومان- در بازار داخلی آمریکا با توجه به افزایش تمایل به مصرف مواد غذایی طبیعی تقاضا برای مغز پاستوریزه در حال افزایش است.

- چشم انداز بلند مدت تولید پسته در ایران چیست؟

بهروز آگاه- در ایران درصد بالایی از کل پسته تولید شده متعلق به استان کرمان است، اما در سال‌های اخیر به دلیل کمبود شدید آب در این منطقه، سایر استان‌های ایران هم زیر کشت پسته رفته‌اند. اگر سطح زیر کشت پسته در کرمان را ۲۵۰ هزار هکتار در نظر بگیریم، فکر می‌کنم در آینده در کل ایران ۳۰۰ هزار هکتار باغ پسته داشته باشیم.

محمت چیکماز- باید ۲ مسئله را در نظر بگیریم؛ بحث پایداری قیمت‌ها و پایداری میزان محصول. در مورد موضوع دوم همان‌طور که قبلاً هم گفتم تولید ترکیه از سال ۲۰۱۸ به بعد قرار است افزایش پیدا کند. از آنجا که بازدهی تعدادی از باغ‌های ترکیه بالاتر خواهند رفت موقعیت تولید پسته نسبت به سال‌های قبل از ۲۰۱۸ پایدارتر خواهد شد. در مورد پایداری قیمت‌ها باید صبر کنیم و ببینیم با توجه به تولید آمریکا و ایران چه اتفاقی برای قیمت‌ها در بازارهای بین‌المللی می‌افتد.

مایکل هومان- سطح زیر کشت پسته در کالیفرنیا همچنان در حال افزایش است. باغ‌هایی که قبلاً احداث شده‌اند شروع به باردهی کرده‌اند، اما در کالیفرنیا بحران آب همچنان وجود دارد و در آینده‌ای نزدیک برداشت از آب‌های زیرزمینی در کالیفرنیا محدود خواهد شد. در مورد قانون تخصیص آب به محصولات مختلف کشاورزی باید ببینیم وضعیت پسته و حمایت از تولید این صنعت چطور خواهد شد.